

Samværspolitik hos De grønne pigespejdere

Trådt i kraft april 2022

Hos De grønne pigespejdere arbejder vi på at give piger mod og sætte verden i bevægelse – og det kan kun ske i et fællesskab, hvor der er respekt for den enkeltes grænser. Samværspolitikken erstatter ikke en juridisk proces i det tilfælde, hvor loven brydes.

Børn og unge har som alle andre ret til et liv i tryghed. Langt de fleste børn og unge oplever dagligt denne tryghed i Danmark, men desværre gælder det ikke alle. At være medlem hos De grønne pigespejdere indebærer også, at vi som ansvarlige voksne er opmærksomme på de børn og unge, som kan være i risiko eller som oplever utryghedsskabende forhold. Det skal være en tryk oplevelse for både børn og voksne at være med i vores fællesskab, og vi forpligter os til at handle, når vi får kendskab til, at et medlem har brug for hjælp, omsorg eller blot en at tale med.

I vores fællesskab er vi tæt på børnene og de unge, og kan via vores spejderarbejde få fortrolige og følsomme oplysninger om et barn, enten fra barnet selv eller via observationer i vores samvær med barnet.

Det kan være svært at vide, hvordan man som voksen skal agere i en konkret situation, og hvordan man kan hjælpe barnet og selv få hjælp til at håndtere situationen.

I samværspolitikken kan du blandt andet læse mere om, hvad du som voksen bør være opmærksom på i samværet i gruppen, og hvad du som voksen skal gøre, hvis du observerer eller får mistænke om, at et barn ikke trives, eller har været udsat for overgreb eller krænkelser.

Samværspolitikken giver rum for at drøfte, hvordan vi er sammen hos De grønne pigespejdere, og danner en ramme for grupperne, så der i grupperne kan laves lokale, konkrete aftaler for samvær, baseret på en skabelon, som gruppen i fællesskab skal udfylde. Der er også udviklet nogle samtalekort, der har til hensigt at hjælpe samtalen i gang på spejderleder- og ungleder niveau. Samtalekortene er relevante at gennemgå for lederne, så de er bedre rustede til at have et fælles sprog og en fælles forståelse af forskellige former for mistrivsel og så lederne bedre kan tage de vanskelige samtaler, både med hinanden i ledergruppen, og med børnene og evt. også deres forældre.

Samværspolitikken skal gøre os bevidste om at sætte grænser og forebygge mistrivsel og overgreb, og det er beskrevet, hvilke særlige forpligtelser vi har som voksne hos De grønne pigespejdere.

I samværspolitikken er det desuden beskrevet, hvornår og hvordan vi som voksne skal reagere, hvis et barn har brug for hjælp.

Hos De grønne pigespejdere skal ingen stå alene, og derfor kan du også i samværspolitikken læse, hvordan vi kan hjælpe hinanden, og hvordan du som voksen kan få hjælp.

Oversigt

- S. 2 - Hvordan gør vi det hos De grønne pigespejdere?
- S. 2 - Når et barn har brug for hjælp
- S. 3 - Underretningspligt
- S. 4 - Hvis et barn har været udsat for overgreb
- S. 6 - Ekskludering af et medlem
- S. 7 - Samværspolitik i grupperne
- S. 7 - At tage snakken med barnet, den unge eller forældrene
- S. 8 - Børn med særlige behov
- S. 8 - Hvor er der mere hjælp at hente?
- S. 9 - Hjælp til dig som leder
- S. 9 - Behov for krisehjælp
- S. 9 - Opdatering og revision

Hvordan gør vi det hos De grønne pigespejdere?

Hos De grønne pigespejdere er vi optaget af, at vi klæder vores medlemmer på til at være ledere i eget liv. Vi støtter dem i at tage lederskab og giver dem mod på at kunne klare livets udfordringer – hvad enten de er store eller små.

Hos De grønne pigespejdere kan pigerne derfor finde rollemodeller, der har særligt fokus på den enkelte piges udvikling. Lederne er frivillige voksne, men har blandt andet gennem De grønne pigespejders uddannelse opnået kompetencer, der kvalificerer dem til at kunne være en vigtig person i pigernes liv.

Lederne hos De grønne pigespejdere har mulighed for at blive vigtige voksne for vores medlemmer – og derfor kan vi få kendskab til oplysninger om eller fra barnet.

Som en nær voksen til børn og unge, lytter vi til barnet og vi er ikke bange for at tage de vigtige samtaler med børnene, når muligheden opstår, ligesom vi også agerer aktivt opsøgende i dialogen med barnet og den unge, hvis vi er i tvivl. Vi kommunikerer så vidt muligt med forældrene/værge om bekymrende observationer og spørger ind til, om der er noget, vi skal vide, for at kunne støtte barnet bedst muligt, når vi er sammen med barnet.

Nogle situationer kræver professionel hjælp, og her skal den voksne leder hos De grønne pigespejdere reagere og hjælpe barnet og evt. forældrene til den rigtige hjælp, evt. med hjælp fra korpskontoret, hvis der er behov for det.

Når et barn har brug for hjælp

Når et barn (dvs. barn eller ung) har brug for hjælp, skal det være trygt at gå til en voksen hos De grønne pigespejdere.

Barnet er i en sårbar situation, og måske er lederen hos De grønne pigespejdere præcis den voksne, barnet kan betro sig til.

Det er vigtigt, at du som voksen giver dig tid til at lytte og støtte, samt giver barnet rum for en svær samtale.

Lyt til barnet og lad barnet fortælle sin historie – og med fuld respekt for den tillid barnet viser.

Du skal reagere på barnets signaler og fortælling og hjælpe barnet videre efter bedste evne.

Hvilken hjælp barnet har brug for, afhænger naturligvis af hvilken karakter problematikken har. Heldigvis kan du ofte forholdsvis nemt hjælpe børn og unge ved blot at bruge din sunde fornuft. Nogle gange forsvinder et problem blot ved, at barnet får delt noget, der er svært at snakke om, med en voksen, der ikke er familie. Andre gange kan hjælpen være at hjælpe barnet med at få det fortalt til dets forældre.

Er problematikken af alvorligere karakter, er det vigtigt, at du reagerer og hjælper til at barnet får den rette hjælp.

Er det ikke muligt at inddrage forældre/værge af den ene eller anden grund, og barnet har brug for professionel hjælp, skal du som leder hjælpe barnet videre, for eksempel ved at lave en underretning, eller ved at hjælpe barnet til kompetente og uddannede personer, der kan bistå barnet med præcis det, barnet har brug for. Du kan evt. også fortælle barnet om bl.a. Børnetelefonen og hjælpe barnet med at ringe dertil.

Hvis du som leder står i en svær situation og ikke ved, hvordan du skal gribe situationen an, så kan du til enhver tid kontakte korpskontoret eller generalsekretæren og få sparring på, hvordan du kan forholde dig.

Underretningspligt

Får du kendskab eller begrundet mistanke til mistrivsel hos et barn i foreningen, har du underretningspligt. Nedenfor finder du nogle generelle retningslinjer, men det er altid et skøn, du skal foretage dig.

Din underretningspligt fremgår af Lov om social service §154. " Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen."

Du kan læse mere om hvilke forhold, du særligt skal være opmærksom på ved underretning, på Ankestyrelsens hjemmeside.

Hvis du laver en underretning, skal korpsets generalsekretær orienteres, hvis det drejer sig om interne forhold, altså hvis årsagen til din underretning er baseret på en hændelse, der er foregået hos De grønne pigespejdere. Hvis underretningen drejer sig om eksterne forhold, altså at det er foregået udenfor De grønne pigespejdere, kan du vælge at orientere korpsets

generalsekretær. Husk også du altid kan kontakte generalsekretæren, hvis du er i tvivl eller har brug for sparring.

Det er også vigtigt at huske, at en underretning ikke er en negativ ting, men dit redskab som frivillig til at få professionelle fagfolk til at hjælpe et barn eller en ung, der har brug for hjælp.

Hvis et barn har været udsat for overgreb

Hvis et barn har været udsat for et overgreb, og overgrebet er foregået i regi af De grønne pigespejdere, skal du gøre følgende:

- Der skal straks ske underretning til korpsets generalsekretær. Du kan se, hvem det er på hjemmesiden under "personale", hvis du er i tvivl.
- Forholdet skal anmeldes til politiet, hvis barnet er i fare og du f.eks. ikke tør sende barnet hjem.
- Hvis barnet ikke er i umiddelbar fare, har du stadig pligt til at underrette de sociale myndigheder. Se mere i afsnittet herunder.

I mellemtiden er der ikke noget, du som leder kan gøre, da politiet eller de sociale myndigheder griber ind alt efter deres konkrete vurdering. For at myndighederne kan foretage den mest hensigtsmæssige handling, er det derfor vigtigt, at du så konkret som muligt kan beskrive, hvad du har fået kendskab til. "Hvem, hvad, hvor, og hvornår" er således afgørende for myndighedernes videre arbejde. Det kan føles frustrerende og handlingslammende ikke at kunne gøre noget, men ved en politianmeldelse kan du for eksempel tale med politiet om, hvad du kan og må gøre i den givne situation. Brug også gerne generalsekretæren som sparringspartner, hvis du har brug for en neutral person at snakke med.

Det er også i samarbejde med generalsekretæren at information til forældre planlægges, således at der hurtigst muligt genoprettes tryghed og tillid i gruppen og til korpset. Det er vigtigt, at informationen overholder gældende lovgivning om persondata.

Hvis et barn har været udsat for et overgreb og overgrebet er foregået udenfor regi af De grønne pigespejdere, men som du alligevel har fået kendskab til, skal du gøre det samme, du kan dog selv vælge om du ønsker at inddrage korpsets generalsekretær. Generalsekretæren kan dog være en rigtig god støtte at have i en svær situation.

Når et barn har været udsat for overgreb, har du som voksen en generel pligt til at underrette de sociale myndigheder. Så hvis der for eksempel er tale om omsorgssvigt, vold eller seksuelle overgreb SKAL der ske en underretning. Det står i servicelovens § 154. Den, der får kendskab til, at et barn under 18 år udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling, eller som lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har således pligt til at underrette kommunen.

Se mere om hvordan på Ankestyrelsens hjemmeside under "Hvad er en underretning".

Hvis du står i en situation, hvor du politianmelder sagen, så forhør dig ved politiet i den enkelte sag, om du også skal underrette de sociale myndigheder, eller om politiet varetager den opgave.

Du kan altid i alle typer af sager tage kontakt til generalsekretæren på korpskontoret, før du underretter de sociale myndigheder, da mange sager ofte er mere nuancerede, end de lader til i første omgang, men også fordi det kan være et tungt ansvar at løfte selv. Derfor er det godt at have flere neutrale personer til at hjælpe dig med den rette vurdering. Hvis underretningen drejer sig om overgreb mm, der er foregået i regi af De grønne pigespejdere, SKAL generalsekretæren dog orienteres herom.

Presse håndtering

Hvis pressen af den ene eller anden årsag ønsker at bringe en historie der omhandler overgreb eller lignende personfølsom sag, bør generalsekretæren altid inddrages, så I har styr på, hvad I må og ikke må udtale jer om. Du har selvfølgelig til enhver tid ytringsfrihed, men du har også tavshedspligt overfor de involverede personer.

Mistrivsel og omsorgssvigt

Mistrivsel og omsorgssvigt kan være svære præcist at beskrive. Der kan således være tale om mange forskellige typer af mistrivsel eller omsorgssvigt. Og der er mange forskellige tegn på mistrivsel. Du kan for eksempel få mistanken, hvis et barn sjældent får madpakke med, eller hvis barnet møder op i helt forkert tøj efter årstiden. Det kan også være, at barnet fortæller dig noget, det har været udsat for, du kan have en oplevelse af, at et barn har en mærkelig eller påfaldende adfærd, eller at et barn markant ændrer adfærd, der kan gøre dig nysgerrig på, hvad grunden til dette er.

Her er det vigtigt, at du lytter til barnet og bruger din sunde fornuft til at mærke efter, om du har en reel mistanke om, at barnet ikke trives og har brug for hjælp. Tal evt. med en anden leder om også at observere barnet.

Vold

Vold omfatter "legemsangreb". Det vil fx sige slag og spark mod kroppen. Men andre handlinger kan også godt være vold i straffelovens forstand. Det afgørende er, at der er tale om et angreb på en andens legeme af en vis voldsomhed. Her skal du reagere, hvis du fx ser en forælder slå et barn i forbindelse med afhentning eller lignende, men også blå mærker og andre skader på barnet kan indikere, at barnet har været udsat for vold. Det kan selvfølgelig også komme til udtryk på andre måder, fx hvis barnet ikke har en almindelig barneadfærd.

Seksuelle krænkelser og overgreb

Seksuelle krænkelser er meget forskellige, lige fra blufærdighedskrænkelser til voldtægt. Det er under alle omstændigheder strafbart at have seksuelt samvær med et barn under 15 år, og hvis barnet er "betroet" den voksne til undervisning eller opdragelse, er grænsen 18 år, det står i straffelovens § 222 og § 223.

Men seksuelle krænkelser kan også være fx blufærdighedskrænkelser, hvor man fx ved berøringer, beluring, seksuelt udfordrende udtalelser eller blottelse krænker en andens blufærdighed. Hvis du er i tvivl om, hvad der er foregået, men har en stærk mistanke, så lad altid tvivlen komme barnet til gode, og lad de professionelle om at dykke ned i sagen og vurdere den.

Som skrevet tidligere skal dette anmeldes til politiet, og korpsets generalsekretær skal underrettes. Se øverst i dette afsnit "Når et barn har været udsat for et overgreb".

Digitale krænkelser

I en verden der fortsat bliver mere online, og hvor tingene går stærkt, stiger eksempler på digitale krænkelser desværre også. Flertallet af forældre oplever også, at de først får snakket med deres børn om dette, når skaden allerede er sket.

Digitale krænkelser betyder helt konkret "krænkelser, der sker på internettet". Krænkelser, hvor en person (både børn, unge og voksne) føler sig krænket af andre personer på nettet. Det kan være ulovlig billede- og videodeling, grooming eller sexafpresning, se evt. uddybelse og aktuel lovgivning på Børns Vilkår's hjemmeside under Digitale krænkelser.

I WAGGGS er der lavet et materiale, der hedder Surf Smart, som er et rigtig godt værktøj til at starte dialogen og komme i dybden med emnet sammen med spejderne. Find den danske oversættelse på De grønne pigespejders hjemmeside under "Internationalt aktivitetsmateriale". Materialet er et rigtig godt redskab til at få taget snakken og arbejde med vores medlemmers bevidsthed om, hvad der foregår på nettet, og hvordan man passer på sig selv, så vi bedst muligt kan forebygge at vores medlemmer oplever digitale krænkelser.

Hvis du som leder får kendskab til at et barn eller en ung er blevet krænket digitalt, så er det vigtigt at du får talt med vedkommende og forældrene, så det hurtigst muligt kan stoppes. Da det er et forholdsvist nyt emne og der sker en stor udvikling i lovgivningen, så er det bedste at tage kontakt til fx Børns Vilkår og spørge, hvordan I bør forholde jer i den givne situation. De er helt opdaterede på nyeste lovgivning og er vant til at rådgive i denne slags sager.

Børn og unge imellem

Savmærspolitikken omfatter også adfærd blandt børn og unge i korpset. Det betyder, at hvis børn eller unge under 18 år udviser upassende adfærd og skaber utryghed i gruppen og samværet, og som er i strid med savmærspolitikken, skal nærmeste leder reagere og håndtere situationen og adfærden knyttet hertil. Det skal altid være en afvejning i den konkrete situation, hvordan reaktionen skal være. Ligeledes er en forpligtelse til at informere barnets og den unges forældre, i de tilfælde adfærden kræver en sanktion eller tilsvarende.

Ekskludering af et medlem

Beslutningen om at ekskludere et medlem på baggrund af krænkelser eller overgreb træffes af generalsekretæren i samarbejde med formand og/eller næstformand.

I vurderingen vægter hensynet til gruppens og medlemmernes trivsel altid højest. Hvis der er rejst sigtelse eller tiltale mod et medlem af korpset, vil personen blive ekskluderet med

øjeblikkelig virkning. Personen vil kun kunne indmeldes igen, hvis vedkommende ikke findes skyldig.

Det kan dog ske, at en gruppe ikke føler sig tryk ved en genindmeldelse. Generalsekretæren kan bruges som sparring, og hvis det vurderes, at kunne være til skade for gruppens trivsel at genindmelde personen, kan generalsekretæren tage kontakt til vedkommende og oplyse at vedkommende ikke må vende tilbage til gruppen. Dette gælder også for medlemmer, der kun varetager opgaver på regionalt eller nationalt niveau.

Samværspolitik i grupperne

Alle grupper hos De grønne pigespejdere skal have en samværspolitik. Noget i politikken er fast bestemt af korpset, andet skal aftales lokalt. Det er derfor vigtigt at grupperne drøfter, hvilke aftaler, man vil have i gruppen i forhold til, hvordan vi er sammen.

Derfor skal gruppens samværspolitik drøftes en gang årligt i gruppebestyrelsen og blandt gruppens ledere, og der laves en aftale, der kan følges af alle. Dette er både for at beskytte børnene, men også de voksne, i forhold til ikke utilsigtet at komme i en situation, hvor der kan rejses en mistanke mod den voksne.

Der er udarbejdet en skabelon til gruppebestyrelsens drøftelse og til aftalen. Find dokumentet "Gruppens samværspolitik" på hjemmesiden.

Derudover er der udviklet "samtalestartere" der kan hjælpe dialogen i gang mellem lederne og gøre jer skarpere på nogle konkrete hverdageksemples, så I er enige om jeres ståsted og dermed står stærkere sammen som et fællesskab.

At tage snakken med barnet, den unge eller forældrene

Uanset hvordan snakken er kommet i stand, så er der her nogle ting, der er gode at huske når du snakker med et barn eller en ung om meget følsomme eller fortrolige emner:

- Vær nærværende.
- Vær åben og ærlig.
- Lov ikke noget, du ikke kan holde. Et barn eller en ung kan fx bede dig om at holde noget hemmeligt, som du ved, at du ikke kan, hvis barnet skal have hjælp.
- Vær klar i mælet omkring, hvordan du vil hjælpe.

Har I et barn eller en ung i gruppen, hvor I fornemmer at vedkommende går og tumler med noget, men ikke har lyst til at snakke om det, kan man rekvirere materiale fra Børns Vilkår. Her fremgår fx nummeret til Børnetelefonen og I kan hænge det op i Spejderhuset. I kan evt. også henvende jer til Børns Vilkår og høre, hvordan de vil vejlede jer i netop den situation, I står i.

At tale med forældre kan også være svært. Når du snakker med forældre, så husk:

- Vær nærværende.
- Vær åben og ærlig, aldrig dømmende.
- Lov ikke noget, du ikke kan holde. Vær bevidst om gruppens fysiske, psykiske og sociale grænser. Hvad kan I klare/holde til?
- Vær klar i mælet på, hvordan du vil/kan hjælpe.

Ved snakken med forældre der er kommet i stand på baggrund af observationer eller efter en samtale med et barn eller en ung, kan følgende være et godt spørgsmål at åbne dialogen med:

Vi har oplevet Er der noget vi skal vide? Er der sket noget hjemme hos jer eller i skolen, som gør at?

Børn med særlige behov

Mange grupper har også børn med diagnoser, vådligere m.m. som ofte kan have det svært. Her kan det være nødvendigt med et tættere samarbejde med forældrene, for at få tingene til at fungere. Når I taler med forældre om løsninger, er det vigtigt, at lave gode aftaler, som alle parter har det godt med, og er trykke i.

Vær generelt bevidst om hvilke rammer I, som gruppe kan tilbyde, så I ikke kommer til at skabe en ramme, der er god for det ene barn, men påvirker resten af gruppen negativt. I skal jo drage omsorg for alle børn og unge i gruppen.

Vær derfor bevidst om, hvor jeres grænse går, for hvad hver enkelt leder kan rumme/magte. Har I brug for én i gruppen, der har det overordnede ansvar for aftalen med forældrene? – hvem er kontaktperson?

Det er OK at sige fra – vi skal ikke nødvendigvis kunne rumme alt. Det er også OK at sige, at man har brug for lige at tale med anden en leder, før man kan fortsætte en samtale eller tage beslutninger på gruppens vegne. Det kan være en rigtig god idé at sparre med ledere fra egen eller andre grupper med lignende udfordringer.

Husk altid at sige fra, når grænsen er nået, og gerne før. Vi skal som frivillige ledere altid huske at passe på os selv, og ikke forsøge at redde andre på bekostning af os selv.

Hvor er der mere hjælp at hente?

Hvis I har en sag i gruppen, hvor I har akut brug for hjælp og sparring, kan I tage kontakt til Korpskontoret på telefon. Hvis det er uden for kontorets åbningstid kontaktes korpsets generalsekretær og hvis hun ikke er tilgængelig dernæst: Organisationskoordinatoren, formanden og næstformanden.

På "Rådgivnings Danmarks" hjemmeside, under "medlemmer", kan I se en liste over de særligt akkrediterede foreninger, der forestår frivillig rådgivning. Det er frivillig rådgivning, hvor alle er uddannede til at tale med voksne og børn. Ud fra listen, kan du se, hvor barnet eller den

unge kan få hjælp, afhængigt af sagens emne. Derudover kan børnetelefonen eller forældretelefonen også være en mulighed – begge er en del af Børns Vilkår.

En anden god hjemmeside er "Når grænser brydes", hvor der bl.a. ligger en værktøjskasse med dokumenter, der kan hjælpe med at planlægge møder, udvikle samværsregler og dilemmakort.

Hjælp til dig som leder

Det er vigtigt, at du som leder ikke skal stå alene med udfordringer eller ubehagelige oplevelser, ligesom bearbejdning af ubehagelige oplevelser er vigtigt.

Her kan du bruge dine lederkolleger, eller kolleger i regionen. Blot er det vigtigt at du samtidigt iagttager din tavshedspligt og i øvrigt anerkender den fortrolighed, som barnet eller den unge har vist dig.

Tavshedspligten er omfattet af Straffelovens bestemmelser og betyder, at frivillige i foreninger og frivillige organisationer skal overholde § 264 d i straffeloven. Straffeloven findes på www.retsinformation.dk Det fremgår af bestemmelsen, at man som privatperson ikke må videregive private billeder og personlige oplysninger om andres private forhold, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed. Altså må du ikke videregive oplysninger som ikke er almindeligt offentligt kendt.

Du kan også selv søge hjælp, fx i en af de organisationer, der er beskrevet på Rådgivning Danmarks hjemmeside.

Hvis du har behov for akut hjælp, kan du også kontakte korpskontoret og få vejledning til at komme videre i den rigtige retning.

Behov for krisehjælp

Har du, en leder, en forælder eller et barn, der har været udsat for en alvorlig, krisefremkaldende begivenhed, behov for hjælp, stiller korpset gratis, professionel psykologhjælp til rådighed. Du kan til enhver tid kontakte korpsets generalsekretær, organisationskoordinator, formand eller næstformand, som kan give dig adgang til hjælpen.

Opdatering og revision

Samværspolitikken revideres og opdateres om nødvendigt én gang årligt. Det er Hovedbestyrelsens ansvar at opdatere politikken.

Ved evt. opdateringer kommunikerer dette ud i hele korpset umiddelbart efter opdateringerne. Dette sker i samarbejde med korpsets kommunikationskonsulent.